

WANDELWEEK ARDENNEN

ZUIDERHUIS
AUGUSTUS 2024

EEN ZOMERSE WANDELWEEK IN DE ARDENNEN

Wallonië is nooit monotoon maar is een bonte verzameling van landschappen, streken en kleuren. Het heeft nog een ongerepte natuur, een rijke fauna en flora, pittoreske dorpjes en hartelijke mensen. We hebben een vaste stek centraal gelegen tussen de Hoge Venen, La Roche en Aywaille. Ideaal dus om van hieruit naar het vertrekpunt van de wandeling te rijden. Alle wandelingen die op het programma staan, zijn stuk voor stuk hoogstandjes. Namen die tot de verbeelding spreken; Baraque Michel, de vallei van de Statte, de venen van Malchamps, de vallei van de Trôs-Marets, de wandeling naar de neus van Napoleon, het Reinhardkasteel, de hoogste watervallen van België en de stuwdam van Robertville. Dit zijn maar enkele namen maar we wandelen ook langs de oevers van de meest bekendste riviertjes van de Ardennen zoals de Warche, de Statte, de Trôs-Marets en de betoverende Chefna. Spa, bakermat van thermalisme en wellness, is prachtig gelegen aan de voet van beboste heuvels waar natuurlijke bronnen ontspringen. De Hoge Venen maakt deel uit van het Belgisch-Duitse natuurpark Hoge Venen-Eifel. We zullen hier de originele schoonheid ontdekken, alsook de unieke fauna en flora.

DEELNEMERS

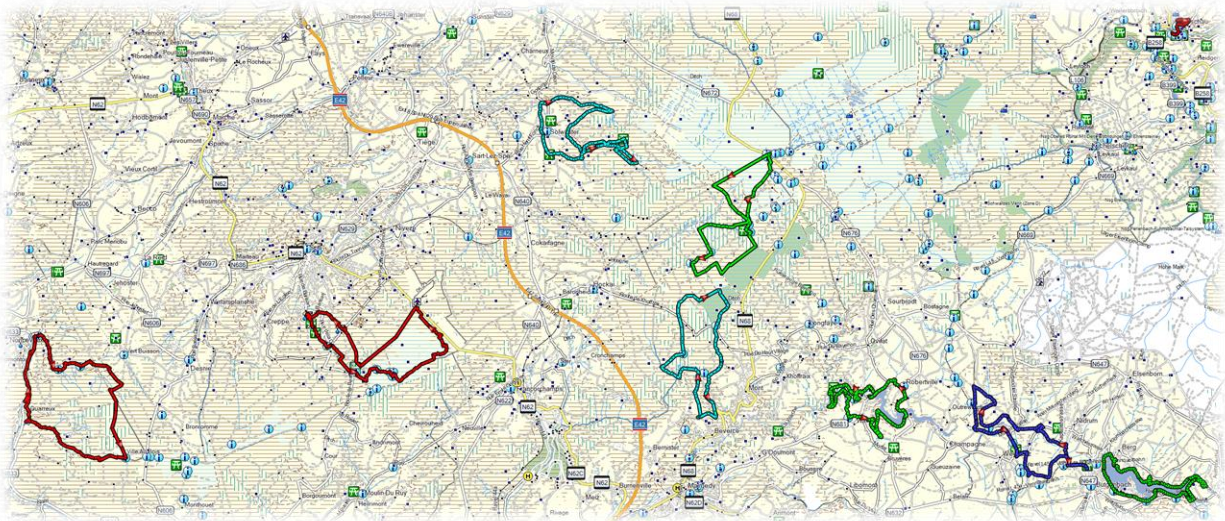

Van links naar rechts : Olga Averkieva (Mechelen), Joke Van den Heuvel (Dilsen-Stokkem), Gisela Dietlein (Mortsel), Patrick Van Hoof (Dilsen-Stokkem), Ludwig D'Haese (reisleader-Merchtem), Marc Crepeele (Gentbrugge), Ann Carton (Schaarbeek), Geert Gekiere (Leffinge), Eva Gijsegom (Leuven), Christiane Vermeersch (Leffinge), Alex Vermeersch (De Pinte), Chantal Buyle (De Pinte) en Els.

Inzet; Peter Koumans (Edegem).

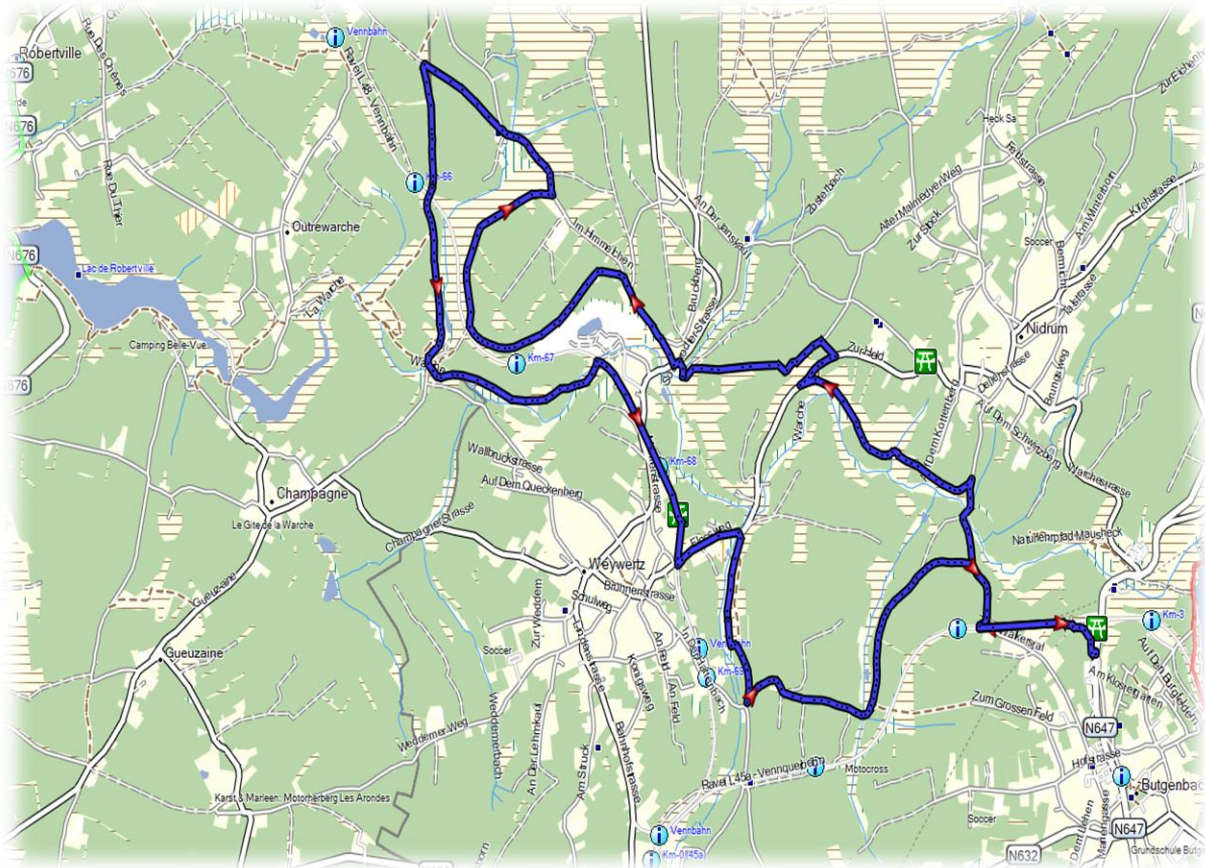

Hieronder een kaartje van alle wandelingen die we hebben gedaan.

Zaterdag 3 augustus 2024

- Wandeling : Luswandeling in de Warchevallei tussen Bütgenbach en Weywertz
- Gebied : Bütgenbach
- Afstand : 14 km
- Stijgen : 200 m
- Dalen : 200 m
- Duur : 5 uur

We vertrekken in de buurt van ons hotel in Bütgenbach. Het is een gevarieerde wandeling langs beide oevers van de Warche afgewisseld door wandelpaden door de bossen en door de velden en weiden.

We houden het de ganse dag droog, af en toe wel wat bewolking maar overwegend zon. We eten in een schuilhutje waar we sowieso droog en in de schaduw zitten.

Sommige bomen zijn aangetast door de letterzetter. Dat is een klein kevertje dat zich door de schors boort en zich daar vermenigvuldigt. Onder de schors zijn duidelijk de sporen te zien

van de letterzetter, vandaar zijn naam. Een gezonde boom wordt aangevallen door 4 à 6.000 kevertjes. De schors valt af en de boom is dan ten dode opgeschreven.

De waterviolier is een plant die voorkomt in ondiepe wateren. Deze waterplant stelt koude op prijs en staat daarom vaak groen onder het ijs! Hoog zomer trekt waterviolier zich terug om

vervolgens in het najaar weer terug te komen. Voordat deze waterplant zich terug trekt geeft zij schitterende bloemen van wit tot lila roze van kleur.

We komen voorbij een oude steengroeve waar zich nu een klein meertje heeft gevormd.

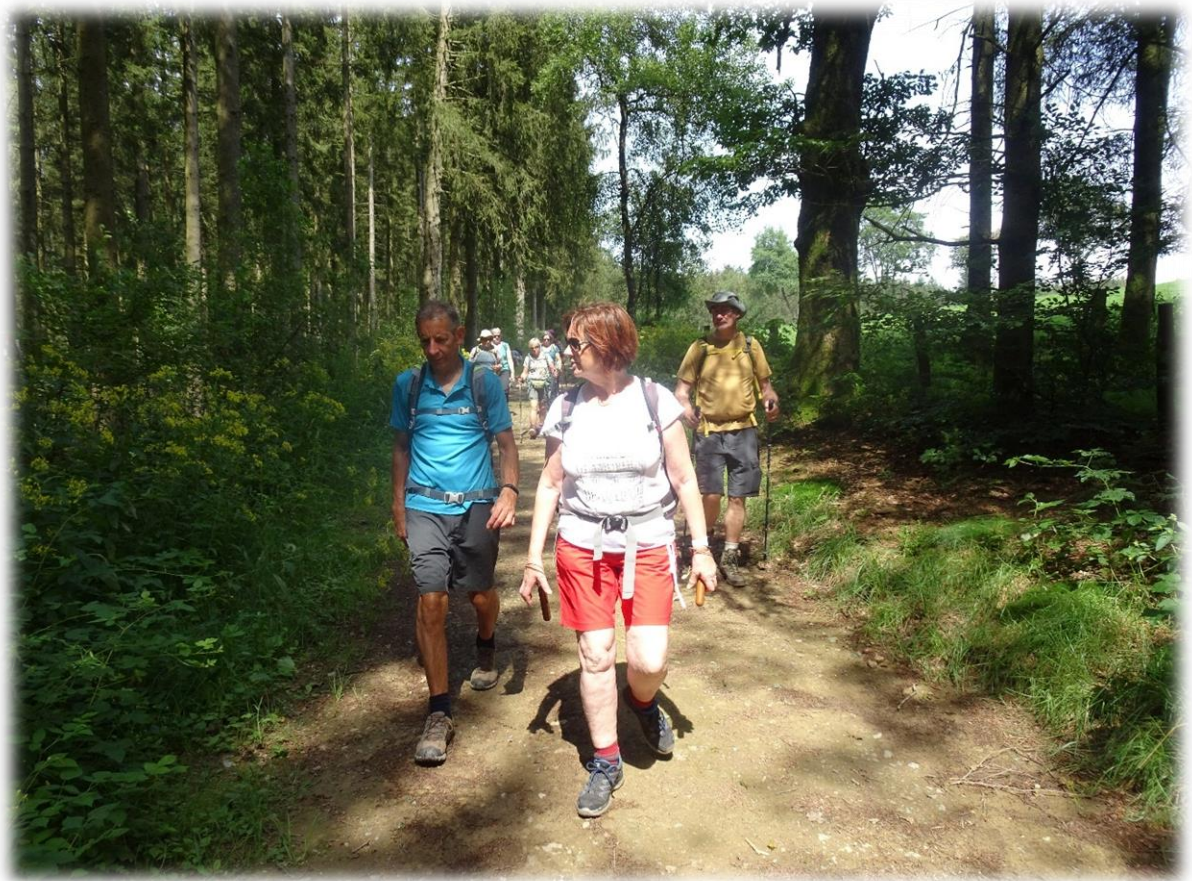
Een houtwilgenrups voedt zich met het hout van een loofboom. De rups maakt gangen in de boom van soms wel tientallen centimeter lang en met een doorsnede van ongeveer twee centimeter. Ze kunnen twee tot viermaal overwinteren in de boomschors voordat ze zich

verpoppen. Nadien wordt het een nachtvlinder die slechts enkele dagen leeft doordat de vlinder geen roltong heeft en zich daardoor niet kan voeden. Maar in de paar dagen dat ze leven paren ze en leggen ze eitjes.

Het hotel Le Vieux Moulin, gelegen in Weywertz langsheen de Warche, werd in 1834

gebouwd als graanmolen. Het rad is niet meer aanwezig. Hier maken ze, op het dak, geen gebruik van een windhaan maar van een windvis.

De reuzenzwam is een enorme zwam die veel voorkomt op en bij oude beuken. Maar ook andere soorten bomen worden aangetast. Eigenlijk betekent de aanwezigheid van deze gigant het einde voor de boom, deze zwam is een reuzendoder! De reuzenzwam wordt pas zichtbaar als het vruchtlichaam, de paddenstoel, zichtbaar wordt. Ondertussen tasten de zwamdraden

onder de grond de boom van binnen uit onherstelbaar aan. De wortels van de zwam reiken tot in het kroondak, waar de boom als eerste zijn bladeren zal verliezen. Als het vruchtlichaam 'ineens' boven de grond tevoorschijn komt, zijn de ook diepere wortels al aangetast. Als ook de bovenste delen van de kroon beginnen af te sterven, is het einde van de boom echt in zicht. Door de wortelrot neemt de kans op stambreuk of windworp toe, met alle gevolgen van dien. Kap is de enige optie dan, vooral bij bomen die dicht op de openbare weg staan.

Jonge kalveren drinken melk bij de moeder. Na ongeveer 2 maanden hebben kalveren geen melk meer nodig en kunnen ze leven van gras en eventueel krachtvoer. Sommige kalveren blijven echter proberen om melk te drinken bij koeien of kalveren. Sommige kalveren doen

dit dwangmatig, zelfs als ze volwassen zijn, en bij elke koe die maar in de buurt is. Om dit tegen te gaan, zijn er anti-drinkringen of anti-drinkbeugels. Vroeger werden de ringen door de neus van het kalf of koe 'geboord', maar tegenwoordig worden ze in de neus geklemd, zodat het geen pijn bij de dieren doet.

Zondag 5 augustus 2024

- Wandeling : Luswandeling in het hart van de Hoge Venen
- Gebied : Baraque Michel
- Afstand : 7 km
- Stijgen : 100 m
- Dalen : 100 m
- Duur : 2 uur

Volgens een legende was Michel Schmitz verdwaald in de Venen tijdens een overtocht van het Hoog Plateau. Op de rand van de uitputting zou hij de wens uitgesproken hebben om, als hij aan de dood ontsnapte, een toevluchtsoord zou bouwen in het Veen, waar verdwaalde reizigers asiel en versterking zouden kunnen vinden. Hij plantte zijn stok op de plaats waar

hij zijn beslissing nam en Schmitz vond wonderbaarlijk de weg terug. Getrouw aan zijn gelofte bouwde hij een hut op de plaats van zijn avontuur waar hij een kluizenaar installeerde om zijn liefdadige zending te vervullen. Het zou deze hut zijn die aan de oorsprong ligt van de Baraque Michel. Dit was waarschijnlijk rond 1811.

Een rijke industrieel, een zekere Fischbach liet deze kapel bouwen in 1830. Michel Schmitz

moest wel beloven dat hij iedere avond een lantaarn in het klokkentorentje zou aansteken voor verdwaalde reizigers. Deze traditie werd in stand gehouden tot 1856.

Diezelfde Fischbach liet ook al in 1827 een klok aan de gevel van Baraque Michel ophangen.
De Schmitz kregen de opdracht de klok te luiden bij mistig weer om verdwaalde reizigers

naar de herberg te leiden. Dat deden ze overigens tot 1856, voor de aanleg van de weg Eupen-Malmedy. Momenteel hangt er een kopie in de Baraque Michel. De echte “Cloche des Égarés” werd geschonken aan het Museum van Verviers.

Terzelfder tijd liet Fischbach in de Baraque Michel een boek neerleggen dat het "IJzeren Boek" genoemd werd, omwille van de metalen kافت. Alle geredde personen werden uitgenodigd om hierin hun naam te schrijven. Dit register werd tijdens de brand van 1889 vernield. Er stonden 126 getuigenissen in, waarvan 93 van voor 1836. Sommige daarvan (37

verhalen) werden kort voor de ramp op vraag van Albert Bonjean gekopieerd en vervolgens gepubliceerd in zijn werk “La Baraque Michel et le livre de fer”.

Het kruis van de verloofden vertelt het dramatische verhaal van twee jonge mensen die verdwaalden in een sneeuwstorm in het veen. Het verhaal gaat over Marie Solheid en François Reiff. Ze hadden elkaar leren kennen op de kermis in Jalhay en waren al snel verliefd. Ze verloofden zich en besloten te gaan trouwen. Op de winterse zaterdag 21 januari

1871 gingen Marie en haar verloofde Francois naar Xhoffraix waar Marie oorspronkelijk vandaan kwam. Ze moesten er de benodigde documenten voor hun voorgenomen huwelijk ophalen. Ze begonnen rond 9 uur in de ochtend aan hun 20 kilometer lange voettocht.

Overvallen door een sneeuwstorm en mist verdwaalden ze en François moest de uitgeputte Marie achterlaten in de buurt van grenssteen 151 van de Belgisch- Pruisische grens. Op haar

jurk droeg Marie een met potlood geschreven briefje waarop stond “*Marie vient de mourir et moi je vais le faire*”. Dit betekent: Marie is net gestorven en ik zal eveneens sterven. Hij ging nog op zoek naar hulp maar haalde het ook niet. De broer van Marie begon al op 23 januari met zoekpogingen naar het tweetal, omdat Marie nog niet terug was gekomen. Net op deze dag begon in de Hoge Venen een strenge vorstperiode die gepaard ging met sneeuwval die de lichamen van François en Marie bedekten. De zoekpogingen die in de daarop volgende weken werden ondernomen, bleven door de dikke sneeuwlaag, vruchteloos. Het lichaam van François werd begin maart, na het smelten van de eerste sneeuw teruggevonden. Een week later werd ook het lichaam van Marie terug gevonden. Op de plek waar Marie werd gevonden staat nu een kruis.

Baraque Michel was voor de eerste wereldoorlog het hoogste punt van België. Nadien

hebben we er het gebied Eupen en Malmédy bijgekregen en sedertdien is het hoogste punt het Signaal van Botrange. Baraque Michel is 674 m hoog en het Signaal van Botrange is 694 m hoog.

Hier kruisen drie GR-paden elkaar. Reeds in 1947 begon men in France een net van lange afstandswandelpaden uit te bouwen, dat steunde op een uniforme bewegwijzering doorheen het hele land, nl. wit-rode tekens. In 1959 staken in Wallonië enkele enthousiaste wandelaars

uit het Luikse de hoofden bij elkaar om de GR 5 door te trekken over Belgisch grondgebied. Meteen was het startsein gegeven voor de heropbouw van een net van wandelpaden dat na de Tweede Wereldoorlog erg in verval was geraakt.

Hier heeft het bosbeheer een aantal bomen aangeduid die dienen geroid te worden. Men kapt een stuk schors weg van de boom die dient geveld te worden. Men doet dit enerzijds om

gangen te creëren zodat het ene stuk bos dat in brand staat niet overslaat naar het andere stuk bos. Anderzijds doet men dit om bossen uit te dunnen en rechte bomen meer licht en ruimte te geven zodat die beter kunnen groeien.

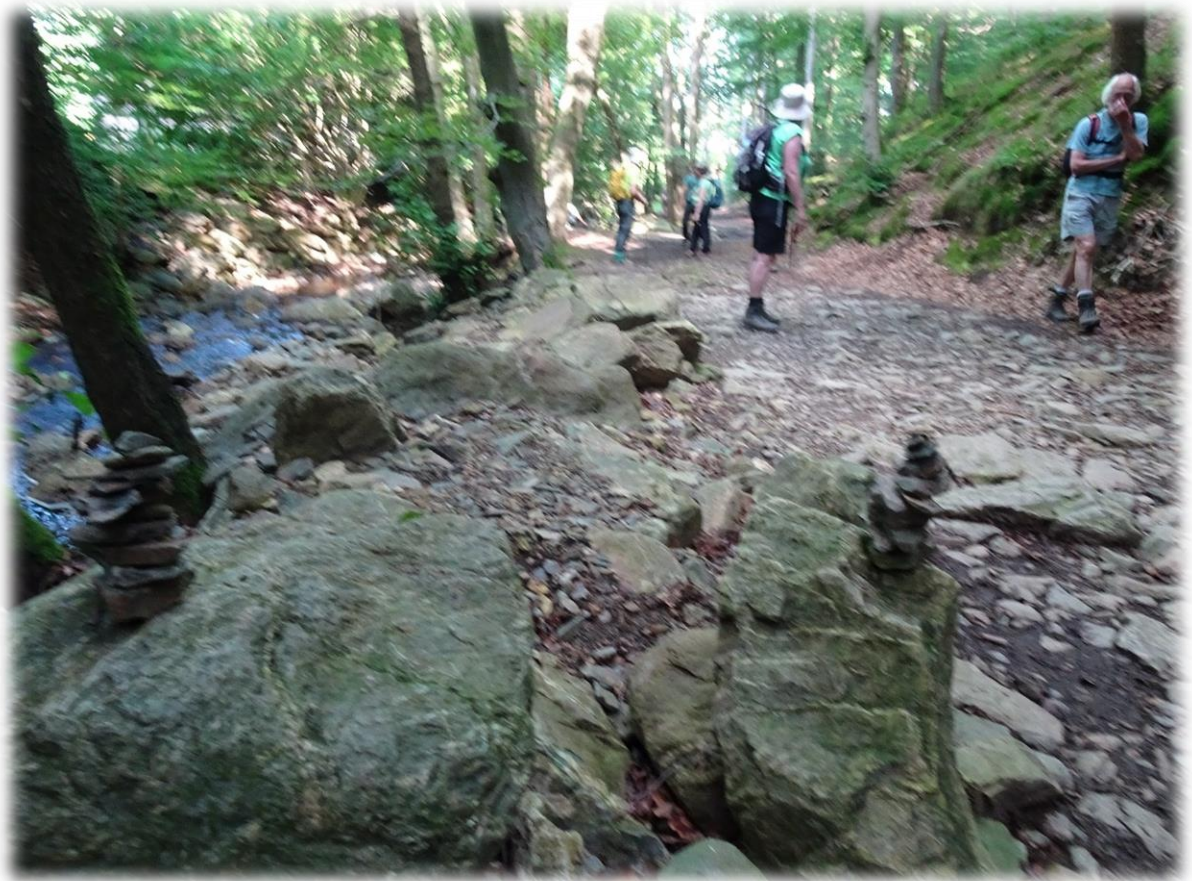

De rivier de Statte is één van de mooiste rivieren. Zij ontspringt op de Hoge Venen op een hoogte van 580m. De oevers van de Statte zijn rijk aan mossen en varens.

Aan de oevers van de Statte treft men vooral veel afzettingen aan van hoekige stenen. Deze afzettingen zijn gevormd aan het einde van de laatste ijstijd, ongeveer 15.000 jaar geleden, door het vloeien van de met water verzadigde dooilaag.

We dienen steeds van de ene oever naar de andere te gaan. Gelukkig zijn er bruggetjes. Door de hevige regenval van gisteren staat er nu veel water in de rivier maar normaal gezien staat er rond deze tijd van het jaar niet veel water in de rivier.

De Rots van Bilisse is een loodrechte rots van bijna 50m hoog. De breuk die in de rots zichtbaar is, is het resultaat van opwaartse bewegingen en plooiingen in de aardkorst, die in het geologisch verleden van dit gebied hebben plaats gevonden.

Op de Rots van Bilisse prijkt een houten uil. Ook in de buurt zien we nog een houten roofvogel.

Cascade de Nutons is genoemd naar de watervallen van de trollen die hier leven. Het zijn kleine wezentjes die wij niet kunnen waarnemen. Elke ochtend komen de trollen zich

douchen onder de waterval. De trollen zouden instaan voor het onderhoud van de wandelpaden en het opruimen van het afval.

Het schuim dat men ziet op het wateroppervlak is afkomstig van microbacteriën die enkel kunnen overleven in heel zuiver water, wat hier dus het geval is.

Een hoopje stenen in de bergen geeft de weg aan en is eigenlijk een soort wegwijzer, vooral zeer doeltreffend als het gesneeuwd heeft en bij mist. Men noemt dit een steinmannetje. Steinmannetjes komen wereldwijd voor. In het verleden zouden reizigers die onherbergzame

gebieden doorkruisten, de gewoonte hebben gehad om onderweg stenen op te rapen en toe te voegen aan het eerstkomende steenmannetje dat ze tegenkwamen. Men loopt van het ene steenmannetje naar het volgende (zichtbare) steenmannetje. Uiteraard zijn het terug de trollen die hier die steenmannetjes hebben gestapeld.

Het Geelsprietdikkopje was in de jaren negentig vrij algemeen, maar is nu vrij zeldzaam. De verspreiding in Vlaanderen bleef vrij stabiel tot aan het begin van de jaren tachtig, ging dan

sterk vooruit tot het begin van de jaren negentig, maar gaat sindsdien opnieuw achteruit. De atlashokken waaruit de soort verdwenen is en waarin de soort voor het eerst gevonden werd, liggen verspreid over Vlaanderen. De kans is zeer groot dat veel waarnemers het Geelsprietdikkopje verwarden met het Zwartsprietdikkopje waardoor de sterke achteruitgang een overschatting zou kunnen zijn. Het is een typische soort van de Kustduinen en van de Kempen.

De dolmen, een enorme “tafel” van kwartsiet van 3m bij 2m en met een gewicht van 17 ton, werd ontdekt in 1887 en heeft de historici perplex doen staan wat zijn echtheid betreft. Gaat

het hier om een dolmen die dateert uit de Keltische tijd? Het is niet zeker, het blijft tot op heden een raadsel. De dolmen werd deels uitgegraven. Er bestaan veel legenden rond deze dolmen.

Onder de steen is de Cabane des Nutons (de hut van de trollen). We hebben op de deur geklopt maar er kwam niemand opendoen. Vermoedelijk waren de trollen niet thuis.